

Eskişehir Sosyal Yapı Özel İhtisas Komisyonu Toplantı Raporu

14.05.2013
Anadolu Üniversitesi

Bu raporun içeriği Özel İhtisas Komisyonu toplantılarında belirtilen görüş ve düşünceler ile oluşturulmuş olup Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmamaktadır.

Eskişehir Sosyal Yapı Özel İhtisas Komisyonu Toplantı Raporu

Giriş

Bursa Eskişehir Bilecik illerinden oluşan TR41 Bölgesi için 2014-2023 Dönemini kapsayan Bölge Planı Çalışmaları kapsamında farklı sektörel alanlarda özel ihtisas komisyonları oluşturulması planlanmıştır. Kalkınma Bakanlığı tarafından Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'na verilen yetki ile başlatılan bölge planı çalışmaları ile birlikte, bütün bölge illerinde Sanayi; Turizm; Tarım, Tarıma Dayalı Sanayi ve Ormancılık; Çevre, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Sosyal Yapı, Mekânsal Gelişme ve Erişebilirlik alanlarında 6 ihtisas komisyonu oluşturulmuştur. İlgili alanlarda illerin ve bölgenin 2023 vizyonu ele alınırken, oluşturulan strateji ve hedeflerin tüm bölgenin ortak aklının eseri olması amacıyla bölge paydaşlarının bu toplantılara en üst düzeyde katılım sağlaması hedeflenmiştir.

Metodoloji

Katılımcı bir Bölge Planı oluşturulması sürecinde son derece önemli bir görev üstleneceği düşünülen özel ihtisas komisyonu toplantıları 3 oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. İlk oturumda, Ajans personeli tarafından bölge planı süreci ile ilgili katılımcılara bilgiler verilmiş; toplantıların amaç ve yöntemi hakkında açıklamalar yapılmıştır. Daha sonra ilgili sektör kapsamında, dünya genelinde, ülke bazında, bölgesel ve il ölçeğinde yaşanan gelişmelerden bahsedilmiş, yine ajans personeli tarafından bölge planına altlık oluşturması için hazırlanmış olan sektörel mevcut durum analizlerinin kısa sunumları yapılmıştır. Sunumların sonrasında, katılımcılardan il ve bölge genelinde yaşanan ve önümüzdeki 10 yıllık süreçte yaşanması beklenen temel gelişme ve eğilimleri ortaya koymaları istenmiştir.

İlk oturumda ortaya konulan temel gelişme ve eğilimler ajans personeli tarafından sınıflandırılmış ve bir sonraki oturumda bu temel gelişme ve eğilimler "Güçlü-Zayıf-Fırsat-Tehdit" analizlerinde kullanılmıştır. Bir önceki oturumda yapılan sınıflandırma, bu oturumda ele alınan konuların daha odaklı ve stratejik olmasına ön ayak olduğu söylenebilir. "World Cafe" metodunun kullanıldığı GZFT analizlerinde, katılımcılar iki gruba ayrılmış olup, ilk aşamada birinci grubun ilin "Güçlü olduğu ve Fırsatlarının bulunduğu" alanları ortaya konması istenmiştir. Paralel olarak diğer grubun da ilin "Zayıf olduğu ve mevcut olan Tehditler" kapsamında fikirlerini beyan etmesi beklenmiştir. Daha sonra bu iki grup yer değiştirerek aynı konuları bu sefer de farklı grupların çalışması istenmiştir. Ajans personeli, bir önceki grupta ortaya konulan hususlar hakkında yeni gruba bilgi vermiş ve yeni gruptan gelecek yeni fikirleri sunmaları istenmiştir. Bu şekilde bütün komisyon katılımcılarının her iki konu üzerinde görüşlerinin alındığı bir sistem oluşturulmuştur.

Toplantıların son oturumunda da, yine temel eğilim ve gelişmeler bağlamında güçlü-zayıf-fırsat ve tehditlerin de göz önüne alınarak gruplandırılan farklı iki kategori kapsamında, sektörel bazda önceliklerin, strateji ve hedeflerin belirlenmesi oluşturmuştur. Toplantı katılımcılarından bu aşamada belli öncelik ve stratejileri ortaya konması istenmiştir. Bu oturumda da yine "World Cafe" metodu uygulanmış olup, ortaya konulan iki farklı kategoride oluşturulan iki grubun temel amaç ve hedefleri belirlemesi istenmiştir. Daha sonra da grupların yer değiştirerek diğer konu hakkında görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Ajans personeli, yine bir önceki grup tarafından ortaya konulan temel amaç ve hedeflerin yeni gelen gruba sunumunu gerçekleştirmiş ve yeni gruptan gelen önerileri de

eklenmiştir. Tam gün boyunca süren bu komisyon toplantıları sonucunda ilgili sektörlere yönelik geniş kapsamlı bilgiler elde edilmiş olup, sektörler için temel eğilimler, GZFT analizleri, temel amaç ve hedefler dışında bölge planının mevcut durum analizlerinde kullanılmak üzere önemli bilgi ve eğilimler de elde edilmiştir.

Sosyal Yapı Özel İhtisas Komisyonu Oturumları

1. Oturum (Temel Eğilimlerin Ortaya Konulması)

Eskişehir Sosyal Yapı Özel İhtisas Komisyonu toplantılarında, ajans personeli tarafından yapılan bölge planının gelişim süreci, ihtisas komisyonlarının amaçları, usul ve esasları ile ilgili sektör özelinde yapılan mevcut durum analizi anlatıldı. Akabinde, tüm katılımcılardan, beyin fırtınası yöntemi ile ilde ve bölgede son dönemde yaşanan ve önümüzdeki 10 yıl boyunca yaşanması beklenen temel gelişmeler ve eğilimler ile ilgili görüşlerinin ortaya konması istenmiştir. Bu kapsamda dile getirilen eğilimleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- İşitme engellilere yönelik gelişmiş bir eğitim altyapısı vardır ve her geçen gün daha da gelişmektedir. (İşitme engellilere ilişkin resmi bir okul açılmamış, üniversite ile yapılan bir protokol ile Mustafa Kemal okulunda okuyor görünüyor ama İçemde eğitim görüyor. Ancak bu durum olumlu olarak görülüyor. Çünkü bu okul öncesinde okula da gitmiyorlardı).
- Şuan özel eğitim 1.kademe 2. kademe ve mesleki eğitim olarak sınıflandırılıyor. 23 yaşın üzerinde ise halk eğitim merkezinde eğitim verilmesi planlanıyor ve isteniyor.
- Mesleki eğitime talep ve ihtiyaç var. Bu nedenle eğitim inşaat yatırımları da bu alanda yapılmaya devam ediyor. Önümüzdeki yıllarda da bu başlık, eğitim alanında öncelikli konular arasında yer alacaktır.
- Turizmde canlanma olduğu için bu konu sosyoekonomik yapı ile birlikte düşünülmeli.
- Organik tarıma yönelik çalışmalarla kırsal kalkınma sağlanabilir.
- Her bölgesiyle yaşanılabilir bir kent olmasını sağlamak üzere bir strateji belirlenmelidir. İlçelerin de kalkındırılması için çalışma yapılmalıdır.
- Engelliler için yapılan kaynaştırma programlarına yeterli destek sağlanmamıştır. Özellikle işitme engellilerde Eskişehir ön planda, bu hususta bir pilot proje yapılabilir. Proje yürütebilme anlamında Eskişehir'in kapasitesi yeterlidir. Eskişehir'de engellilere ilişkin hibe programı yapılması konusunda çalışma yapılmalıdır.
- Göç çalıştay yapılmıştır (ODTÜ tarafından). Bu çalıştay sonucunda gelecekle ilgili nüfus hareketleri bakımından önemli verilere ulaşılmıştır. Eskişehir'e eğitim amaçlı gelip uzun vadeli kalan nitelikli göç, eğitim amaçlı orta vadeli göç ve mevsimlik işçilerden oluşan niteliksiz göç vardır. Bu çalışmanın Ajansa ulaştırılacağı ve bölge planında yer alması gerektiği ifade edildi. (Bu çalışmayla ilgili veriler ilgili kurumdan alınmıştır).
- Hayat boyu öğrenmenin önemi vurgulandı. Orta yaş ve yaşlı vatandaşlar da bu programlara dahil edilmeli, engelliler de dahil edilmeli ancak halk eğitim merkezlerinin bu hususta sıkıntısı var. Hibe programı ihtiyacı olduğu söyleniyor.
- İlk yardım ve afet hususunda halka, ev hanımlarına eğitim verilmede eksik olduğu ifade edildi. İlk yardım bilgisi OECD açısından bir gelişmişlik endeksi göstergesi olarak öne çıkıyor. Bu hususta eksik olduğu ifade edildi

- Sağlık kurumlarında engelliler için yönlendirme konulması bakanlık tarafından istenmiştir. Ancak esas sıkıntı engelli vatandaşın ilgili kuruma ulaşamıyor olması. Sokakta bu düzenlemeler yapılmadan kurumlarda engellilere yönelik düzenleme yapmak yeterli değildir.
- Madde bağımlılığı Eskişehir’de diğer illere oranla daha fazla ve artış oranı %10 dolaylarında. Bu hususta da çalışma yapılmalı
- Eskişehir’e mevsimlik işçi olarak gelen kişilerin sorunlarının çözümüne ilişkin çalışmalar yapılıyor ancak topluma entegrasyon için daha planlı çalışmalara ihtiyaç var.
- Porsuk çayının kimyasal kirlenmesine ilişkin önlem alınması
- Eskişehir’de öğrenci yoğunluğu var, bu öğrenciler aynı zamanda sosyal güvencesi olmadan çalışıyor.
- Eskişehir mültecilerin yoğun olarak yerleştiği bir il ve kayıt dışı çalıştıkları bir yer. Bu da dikkate alınması gereken bir sorun.
- Engelli okulları hala yeterli değil. Özellikle 3-16 yaş arası otistik çocuklar için okul ihtiyacı var. Eskişehir esasen bu alanda en çok yatırım yapan il; bu da Eskişehir’e özel eğitim amaçlı iç göçü artırıyor. Bu nedenle Eskişehir’deki kurumlarda çalışan engelli sayısı Türkiye ortalamasının çok üzerindedir.
- Engelli eğitimi 23 yaş kapsıyor. 23 yaş sonrası yaşam boyu öğretime dahil ediliyor. Ancak halk eğitim merkezleri henüz buna entegre olmadı. Eğitimcilerin bu alanda eğitilmesi ve merkezlerin buna uygun yapılması gerekiyor.
- Sokakta çalışan/dilenen çocuklara yönelik çalışma yapılabilir.
- 5510 sayılı yasadaki sonradan çıkan husus kayıt dışı çalışma ile mücadeledir. 29 kurum ile imzalanan protokol ile, Alo 170 ile, denetimlerle bu hususun önüne geçmeye çalışılıyor. Son 10 yılda büyük gelişme var. Şu an yapılması gereken en önemli şey bu denetim mekanizmalarının işler hale gelebilmesi için sosyal güvenlik hususunda bilinç oluşturulmasıdır.
- Yerel yönetimler güçlendirilmeli, yerel yönetimler güçlenirse sosyal sorunlar da daha kolay çözülür
- Eskişehir’in gelişimi yönünde 2 temel eğilim eğitim ve turizmdir. Uzun süre Eskişehir 2 üniversite sebebi ile eğitimden gelir elde etmiştir. Sürdürülebilir ekonomi için sanayi değil hizmet sektörü ön plana çıkıyor. Eskişehir’de eğitim ve turizm sektörünü, hizmet sektörünü geliştirici projelere öncelik verilmelidir.
- Eskişehir engellilerin yaşamı hususunda en yaşanabilir şehir konumundadır. (Engellilere uygun toplu ulaşım araçların sağlanması için 2014 tarihi verilmiştir). Bu nedenle Eskişehir’e engelli göçü yaşanmaktadır. Göç şehre gelenleri kente entegre edebildiğiniz takdirde korkulacak bir olgu değildir.
- Kentin cazibe merkezi olmasının bazı dezavantajları da var. Avm sayısının artması şehirdeki küçük esnafın varlığını tehdit ediyor. Esnafın durumunu güçlendirecek çalışma yapılabilir. Tepebaşı ve Odunpazarı bölgesindeki cazibe merkezlerini yerli esnafa açarak durumu iyileştirilebilir.
- Kırsalın yaşanabilir hale getirilmesi ve kırsal nüfustaki azalmanın önüne geçilmesi gerekiyor. Şuan % 10 oranında ancak ilerleyen dönemde daha da azalacağı öngörülüyor.

2. Oturum (Temel Eğilimler Kapsamında GZFT Analizi)

Toplantının bu bölümünde katılımcılardan, ilk oturumda ortaya konan temel eğilimlerin ajans tarafından sınıflandırılması ile oluşturulan ana başlıklar çerçevesinde Eskişehir’de sosyal yapının güçlü ve zayıf yanları ile mevcut durumda ve ilerleyen dönemde karşılaşılabileceği fırsat ve tehditlere yönelik görüşlerin belirtilmesi istenmiştir. İlk oturumda ortaya konan temel eğilimler ve gelişmeler sınıflandırıldığında şu ana başlıklar orta çıkmıştır:

1. **Dezavantajlı Gruplar (engelliler, göçle gelenler, madde bağımlıları, yaşlılar, sosyal güvencesi olmayanlar, mülteciler (sığınmacılar), sokakta çalışan çocuklar)**
2. **Hizmet Sektörü (Eğitim, Sağlık, Sosyal hizmet altyapısı, sosyal donatılar, engellilere yönelik fiziksel düzenlemeler)**
3. **Gelişmişlik Farklarının Azaltılması (kırsal kalkınma, kırsal yaşam kalitesi)**

Ortaya konan bu ana başlıklar çerçevesinde Eskişehir ilinde sosyal yapıya dair GZFT Analizi aşağıda yer almaktadır.

1. **Dezavantajlı Gruplar (engelliler, göçle gelenler, madde bağımlıları, yaşlılar, sosyal güvencesi olmayanlar, mülteciler (sığınmacılar), sokakta çalışan çocuklar)**

A) GÜÇLÜ YÖNLER

- Şehre genç ve nitelikli göçün olması ve bu kesimin hizmet sektörüne olan katkıları.
- Sokak çocuklarına ilişkin olarak kamu kurum/kuruluşları ve STK işbirliği ile yürütülen projelerin varlığı (umut yıldızları vb).
- Madde bağımlılığı ile ilgili olarak bazı gençlik merkezlerinin kurulmuş olması.
- Sokakta çalışan çocuklar hususunda halkın bilinçli olması ve sokakta çalışan çocukların teşvik edilmemesi.
- Göçle gelen vatandaşın kente entegrasyonu hususunda sıkıntı yaşanmaması.
- Sokakta çalışan ve yaşayan çocuklar hususunda yeterli çalışma yürütülüyor olması.
- Nüfusun % 83 ünün sosyal güvenlik kapsamına alınmış olması.
- Genel Sağlık sigortası dahil nüfusun % 98,5 inin sosyal güvenlik kapsamı içinde olması.
- Engelli istihdamı bakımından Türkiye genelinden çok daha iyi durumda olması ve kent halkının engelli istihdamı hususunda bilinçli olması
- Engelli eğitimi ile ilgili olarak altyapı, eğitim kurumlarının nitelik ve niceliği ile engelli eğitime yönelik personelin yeterliliği açısından güçlü bir yapıya sahip olması.
- Engellilerin iş hayatına atılmaları amacı ile çalışmalar ve eğitimler yürütülüyor olması.
- Sığınmacılara dil kursu imkânı sağlanması.
- Var olan eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin özellikle işitme engelliler alanında Türkiye standartlarının üzerinde, Dünya standartlarında olması.
- Dezavantajlı gruplara hizmet verilmesi bakımından kurumlar arasında işbirliğinin varlığı.

- Anadolu Üniversitesinin Engelli bireylerin eğitimine ilişkin eğitimci/ personel yetiştiriyor olması.

B) ZAYIF YÖNLER

- Öğrenci nüfusunun hızla şehirde çoğalması, özellikle örgün eğitimin yanında açık öğrenim öğrencilerin de şehirde kalmaları ve bunların çalışmak zorunda olması şehirde işsizlik sorunu yaratıyor.
- Çalışan öğrencilerin kendi ailelerinden sağlık hizmeti almasından dolayı sosyal güvencesi olmaması ve sigortasız çalışması
- Sokak çocuklarının sığınabileceği yer olmaması ve yeterince topluma kazandırılmaması
- Sokakta çalışan çocuklar Roman vatandaşları çocuklarıdır. 18 yaşını bitirmiş çocuklar yetiştirme yurdundan gitmek istemediği sürece yurttan çıkarılmıyor bu yüzden sokak çocuğu statüsünde değiller, roman vatandaşları için herhangi bir çalışma yok, romanların sosyal statüsü yok.
- Madde bağımlılarına yönelik tedavi merkezi yok ve madde bağımlılarının tedavi olmak için yeterince talepleri yok.
- Afet durumunda çadır kent planları var fakat çadır kent altyapısında psiko-sosyal destek ile elektrik, su gibi altyapı ihtiyaçları var, engelli için özel bir alan sağlanamıyor.
- Sokakta çalışan çocuklar için adaptasyon merkezi yok.
- Engelli ve yaşlı ailelerine yönelik eğitimler ve merkezler eksiktir.
- Engelli bireylerin toplum genelinde bilgilendirme ve bilinç eksikliği.
- Zihinsel engelliler için çalışma ortamlarının ve eğitimcilerin azlığı.
- Farklı engel gruplarının ve ailelerinin yasal hakları ve hizmetler ile ilgili bilinç ve yönlendirme eksikliği
- Dezavantajlı yakınlarına yönelik proje eksikliği, alan eksikliği, engellilerin geçici süre bırakabilecekleri mekânlar yoktur.
- Mültecilerin eğitim düzeyi bu yıl arttı, Türkçe okumayla ilgili talep var fakat mevcut eğitim düzeyleri ve donanımları bilinmiyor ve bilinirse topluma katkısı sağlanabilir
- 23 üç yaş üstü engelli bireyleri için özel koşullar sağlanmasında karşılaşılan zorluklar, eğitim programlarının yetişkin ve engelliler olarak ayrılmamış olması.
- Engelli ailelerine verilen desteklerin yeterli olmaması, evde bakım hizmetlerinin psikolojik destekleri kapsamaması.
- Eğitim koşulları için gereken ortamların yetersiz olması.
- Mültecilere yönelik üst ölçekli ekonomik ve politika eksikliği (Somali, Suriyeli, Kuzey Irak, Afganistan, Afrika ağırlıkta, Asya) barınma sağlık, istihdam sorunları var, mülteciler ama sığınmacı olarak başvurmuş nitelikli kişiler aslında ama sığınmacı kapsamına alınma süreci iyi işlemiyor.
- Taşeron işgücü dezavantajlı gruplara eklenebilir. Geçici, kısa dönem çalışanlar var fakat sosyal güvencesi yok, çalışan yoksullar gelişen kente paralel olarak artıyor.

- Tarımda geçici mevsimlik işgücü doğu ve güneydoğudan gelen işçiler için barınma, çalışma, sağlık, beslenme koşulları, çocukları için eğitim koşulları zayıf, devletin politikaları bu konuda yeterli değil.
- Kurumlar arası diyalog eksikliği var, yapılan çalışmalar hakkında kurumlar birbirinden haberdar değil
- Engelliler için Eskişehir'in eski bir kent olması nedeni ile ara sokaklarda ilçe belediyeleri sorumluluğundaki alanlarda düzenleme eksikliği olması ve duyarlılık gösterilmemesi
- Üniversite gençliği ile yeterince çalışma yok, öğrencilerin madde bağımlılık oranı yüksek ve engellenmesi için çalışma yok
- Sokakta dilenen çocuklar için güvenlik güçlerinin yeterli uygulamalar geliştirmemesi
- Mülteciler için ve diğer alanlarda pilot il olarak görülmesi
- Madde bağımlıları ve mülteciler kent için tehlike ve risk oluşturmaktadır.
- Yaşlılara yönelik imkânların ve planlamanın eksik olması, sağlık alanında geriatriye yönelik sağlık yatırımlarının olmaması
- Okullarda madde bağımlı oranının yüksek olması
- Emniyet ile olan ilişkilerin yeterince iyi olmaması
- Eğitimsiz ve kontrolsüz göçler.
- Sosyal güvenlik bilincinin yeterince oluşturulmaması
- Dezavantajlı grupların çocuklarına yönelik eksiklikler
- Nitelikli eleman eksikliği
- Sokakta yaşayan veya çalıştırılan çocukların yaşam biçiminin madde bağımlı olma riski artıyor.
- Madde bağımlılarının suç işleme, suça ve teröre bulaşma oranı oldukça yüksek olduğundan sokakların güvensizliğinin artması.
- Dezavantajlı grupların yanlış istihdam edilmesi, psikiyatri sorunu olan kişilerin istihdamında karşılaşılan zorluklar, psikiyatri hastalığı olan kişilerin olduğu kurumlarda diğer çalışan insanlar için huzur ortamı bozuluyor.

C) FIRSATLAR

- Yapay kulak ve transplantasyon merkezi gibi yeni medikal teknolojilerin uygulandığı Eskişehir'de bunun sağlık turizmi ya da sosyal kalkınma açısından oluşturacağı etkiler fırsattır.
- Sosyal güvence kapsamına girmenin ulaşılabilir ve kolay olması.
- Önümüzdeki dönemlerde beklenen nitelikli beyin göçü
- Dezavantajlı grupların topluma entegrasyonunun sağlanması ile Eskişehir yaşanabilir şehirler sıralamasında üst sıralarda yer alacaktır.
- Kentin göç alması, iyi bir planlama ile fırsata dönüştürülebilir.
- Hızlı trenin varlığı, ulaşımın kolay olması ve büyük merkezlere yakın olması.

D) TEHDİTLER

- İşsizlik

- Madde bağımlıları kaynaklı suçlar ve güvenliği tehdit etmesi.
- Cazibe merkezi olmasından kaynaklı çok göç alması.
- Mevzuat olarak afet öncesi hazırlık sürecinde kurumlara yaptırımın yetersiz olması
- Sağlık sisteminde bilgi eksikliği, engelli ailelerine yetkililer ve sağlıkçılar tarafından yeterince bilgi sağlanmıyor.
- Mevzuat kaynaklı sıkıntılar, sosyal devlet ilkesinin sekteye uğraması, yasal düzenleme eksiklikleri.
- Eskişehir'in pilot uygulama olarak sürekli yer alması.
- Devletin sığınmacılar ve mülteciler için süreci uzatması.
- Topluma kazandırılmayan sokak çocukları şehir için tehdit oluşturmaktadır.
- Madde bağımlılığı sayısının yıllık % 10 oranında artması

2. Hizmet Sektörü (Eğitim, Sağlık, Sosyal Hizmet Altyapısı, Sosyal Donatılar, Engellilere Yönelik Fiziksel Düzenlemeler)

A) GÜÇLÜ YÖNLER

- Üniversitelerin varlığı ve şehrin üniversite kenti olması
- Hizmet sektörünün çok gelişmiş olması ve kentin bir eğitim kenti haline gelmesi (sadece üniversiteyle ilgili değil diğer eğitim kademeleri ve özellikle engelli eğitim ve özel (üstün zekalı, otistik, işitme engelli gibi) eğitimle ilgili).
- Sağlık hizmetleri, engellilerin eğitimi ve sosyal rehabilitasyon merkezleri bakımından altyapının güçlü olması.
- Sağlık hizmetlerine erişimin kolay olması
- Özellikle sağlık kuruluşları başta olmak üzere hizmet sektöründe engellilere yönelik olarak düzenlemelerin yapılmış olması. Sağlık sektöründe engellilere yönelik fiziksel şartlarda düzenlemeler hemen hemen tamamlanmıştır.
- Sosyal hizmetler altyapısının sağlam olması
- Sağlık hizmetleri hususunda kentin birikim, donanım ve nitelikli personele sahip olması, sağlık alanında yatırımların devam ediyor olması (şehir hastanesi tarzında iki adet kamu hastanesi projesi devam etmektedir)
- Sağlık alanında yapılan düzenlemelerden sonra, sağlık hizmetlerinin kalitesinin artması
- Gençlerin okul dışı saatlerde sosyalleşmesi için sanat, dans, satranç, spor merkezleri vb. merkezlerin olması

B) ZAYIF YÖNLER

- Kamu binalarının ve açık alanların engellilere uygun olmaması
- Yaş gruplarına yönelik spor olanaklarının bulunmaması

- Engelli yakınları vefat ettiğinde bireyin mezar ziyareti için hiçbir düzenleme bulunmuyor.
- Engellilerin sağlık hizmetleri eve yeterince gitmiyor, Sağlık Bakanlığı hizmetlerinden yararlanılmalıdır.
- Görme engelliler için yapılan yollarda düzenleme eksikliği vardır.
- Suça sürüklenmiş çocuklara yönelik rehabilitasyon merkezi için proje var ama 10.000 metre karelik arsa bulunmamış, bu tarz projeler için arsa temini sıkıntıları
- Engellilerin ulaşılabilirliği için ceza uygulamaları gibi yaptırımların olmaması
- Kurumların afete yönelik planları var ama yeterince paylaşım yok, kurumların kendi sorumluluğu ile ilgili planlamayı (çadır kent) göz önünde bulundurmaları
- Toplama merkezleri hakkında dezavantajlı gruplarda bilinç eksikliği ve toplanma için sistem geliştirilmemesi (okullar, kamu binaları vb.)
- Dezavantajlı gruplara ve ailelerine tesis yetersizliği
- Yaşlılara yönelik huzurevi, yaşlı yaşam evi, yaşlı hizmet merkezi vb. sayıları yetersizdir.
- Dezavantajlılara yönelik pazar, kooperatif gibi olanaklar eksik.
- Kurumların fiziksel yapısı dezavantajlı gruplara (engelli, yaşlı vb.) uygun değildir.
- Kadın girişimciler için desteklerin yeterli olmaması ve kadınların da ürettiklerini satma yönünde pazar bulma sıkıntısı.
- Eskişehir olimpiik spor merkezi olmaması ve semt spor sahalarının yetersiz olması ve mevcut imkânlar için bilgilendirmelerin eksik olması.
- (fakat engelliler için spor saatleri var, engelliler için özel havuz var, paralimpik sporcular var.
- İmkânların kent merkezinde toplanması, sosyal altyapı ve donatıların merkezde toplanması, bu anlamda kır-kent arasında dengeli dağılımın olmaması.
- Milli Eğitim ve Spor Müdürlüğü bütçelerinin yeterli olmaması.
- Engellilere yönelik donatıların eksikliği
- Kurumların çok başlılığı ve kurumlar arası koordinasyon eksikliği
- Sosyal güvenliği sağlamaya yönelik yeterli denetim olmaması
- Kurumlar arası koordinasyonsuzluk hizmet kalitesini düşürüyor.

C) FIRSATLAR

- Güçlü bir sanayiye sahip olması mesleki eğitim fırsatlarını artırmaktadır
- Havacılık sektöründe eğitim olanaklarının olması büyük fırsat yaratmaktadır.
- Özel üniversitelerin açılması beklenmektedir.
- Termal kaynakların bulunması ve bu kaynakların kullanımına ilişkin geliştirilmesi düşünülen projeler (Kızılınlar Termal Projesi) sağlık turizminin gelişimi açısından bir fırsattır.
- Çevresindeki diğer büyük illere ulaşımın kolay olması
- Önümüzdeki dönemde faaliyete geçmesi planlanan 1000 yataklı şehir hastanesi ve 400 yataklı devlet hastanesi ile bölgede bir sağlık merkezi haline gelecek olması ve bu sayede sağlık turizminin gelişecek olması.

- Ulaşım imkânlarının iyi olması da sağlık turizmine katkı sağlayacaktır.
- Büyükşehir yasasının yürürlüğe girecek olması
- Kalkınma Ajansının, duyarlı kamu kurumlarının ve yerel yönetimlerin kentteki varlığı
- Eğitim ve sağlıktaki gelişmenin diğer hizmet sektörlerine olan talebi artırması
- Özellikle dezavantajlı gruplara yönelik olarak şehrin Türkiye ortalamasından ileride olması pilot uygulamaları şehre çekmesi bakımından fırsattır.

D) TEHDİTLER

- Mevzuat kaynaklı sıkıntılar, sosyal devlet ilkesinin sekteye uğraması, yasal düzenleme eksiklikleri
- Organize Sanayi bölgesi yer seçiminden kaynaklı sağlık için risk etkenlerini içermesi.
- Tarım alanlarının sanayiye açılması kent için risk teşkil etmektedir.

3. Gelişmişlik Farklarının Azaltılması (kırsal kalkınma, kırsal yaşam kalitesi)

A) GÜÇLÜ YÖNLER

- Kırsal alanların çevresel yönden iyi ve bakir durumda olması, kirliliğin olmaması
- İlçelerin az nüfusa sahip olmalarına rağmen kültürel etkinliklere ev sahipliği yapmaları (Nasreddin Hoca, Yunus Emre, Kiraz Festivali, Battal Gazi).
- Kırsalda da eğitim ve yaşam standartlarının Türkiye genelinin üzerinde ve iyi durumda olması
- Ulaşım altyapısının ve imkânlarının iyi olması
- Sanayi şehri olması ve istihdam olanaklarının fazla olması, işsizliğin az olması
- Kırsal kalkınma ve organik tarım için elverişli, geniş araziler olması, su kaynaklarının bulunması
- Kırsal ile kent arasında eğitim ve kültür bakımından büyük farklılıklar olmaması, kırsal alanda da eğitim olanaklarının yeterli olması

B) ZAYIF YÖNLER

- Belediye yasası ve kanunlardaki sürekli değişiklikler, ilçe belediyeleri zayıf ve yeterince altyapıları ve planları yok
- Nüfusa kaydedilemeyen çocuklar, nikâhsız kişilerin tespiti vb. konularda alan çalışması bulunmuyor, kurumların alan çalışmaları yapmaması
- Kırsal alanda afet için bilgilendirme eksikliği.
- Kırsal alanda ambulans erişimi 45-60 dk. arası (diğer grup buna katılmıyor, merkezde 7 dk. kırsalda 22 dk. erişim olduğu belirtildi) ve sadece çocuk ölümüne yönelik eğitim var ama ilkyardım eğitim süreci bulunmuyor.
- Kırsal kesimlerde mevsimlik işçiler için altyapı bulunmaması
- Sürdürülebilir kalkınma konusunda kırsalda bilinç ve bilgilendirme eksikliği

- Organik tarıma yönelik potansiyelin kullanılmaması
- Su havzalarını korumaya yönelik çalışmaların yetersiz oluşu
- Ulusal tarım politikalarının eksikliği, kentlerin cazibe merkezi haline getirilirken kırsalın göz ardı edilmesi
- Kırsaldaki sosyal altyapı eksikliği nedeniyle insanların kırsalda yaşamak istememesi

C) FIRSATLAR

- Kırsal kalkınmanın sağlanması ile kırsal yerleşimin cazip hale gelmesi ve tersine göç yaşanması
- Halkın bilinç düzeyinin belirli bir seviyeye ulaşmış olması
- Eskişehir'in tüm Türkiye'yi temsil eden bir nüfus yapısına sahip olması
- Kültür çeşitliliği ve bunun beraberinde getirdiği sosyal zenginlik
- Tarım arazilerinin genişliği
- Büyükşehir Belediye Yasasının yürürlüğe girecek olması.

D) TEHDİTLER

- Mevzuattan kaynaklı sıkıntılar
- Çocukların, gençlerin eğitim ve iş için kırsaldan göç etmesi
- Kırsalda sağlık hizmetleri yetersiz ve civar yerleşimlerden destek alınıyor
- Çevre dostu olmayan enerji yatırımları Termik Santral gibi

3. Oturum (Öncelikler ve Stratejiler)

Tematik Alan 1. Sosyoekonomik Durum

(Kent kültürü, kentsel yönetim, üniversite sosyal yapı ilişkisi, istihdam, kentlilik bilinci, kırsal kalkınma)

Öncelik 1: Kent Kültürü/Kentlilik Bilinci

Strateji 1: Kültür sanat faaliyetlerinin tabana yayılması.

Strateji 2: Sportif faaliyetlerin yaygınlaştırılması

Strateji 3: Kültürel-sosyal aktivite mekânlarının nitelik ve nicelik olarak artırılması (Çok amaçlı salonların bulunması)

Strateji 4: Eğitim kurumlarında yerel kent tarihi üzerine çalışmalar yapılması, kent belleği oluşturulması

Strateji 5: Kent müzelerinin geliştirilmesi

Strateji 6: Çevre bilinci oluşturulması

Strateji 7: Ticari hayatta ikili ilişkilerin geliştirilmesi, esnafa kent tarih ve kültürü hakkında bilgi verilmesi

Strateji 8: Eskişehir' in kültür envanterinin oluşturulması. Kentin folklorik/ yerel değerlerine ilişkin çalışmaların desteklenmesi

Öncelik 2: İstihdam

Strateji 1: Mesleki eğitimin geliştirilmesi, teşvik edecek kampanyalar yapılması. Mesleki eğitimin nitelikli olarak geliştirilmesi ve kalitesinin artırılması

Strateji 2: Nitelikli ara eleman ihtiyacının giderilmesine ilişkin çalışmalar yapılması

Strateji 3: Halk eğitim merkezlerinde meslek edindirme kurslarının açılmasının teşvik edilmesi (özellikle kadınlara ve dezavantajlı gruplara yönelik olarak)

Strateji 4: İstihdam ve sosyal yardım ilişkisinin geliştirilmesi (İŞKUR programlarının/ istihdam garantili meslek kurslarının düzenlenmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması)

Strateji 5: Kurumlar arası işbirliklerinin geliştirilmesi

Strateji 6: Yaşlı ve engelli bakım hizmeti verebilecek nitelikli personel yetiştirilmesi

Strateji 7: Girişimcilik eğitimi verilmesi ve mikro-kredi mekanizmalarının geliştirilmesi.

Strateji 8: Ticari hayatta iş geliştirmeye yönelik eğitimler verilmesi

Strateji 9: Teknoparklar açılması, üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi

Öncelik 3: Üniversite- Sosyal Yapı İlişkisi

Strateji 1: Topluma hizmet uygulamaları dersinin yaygınlaştırılması ve etkinliğinin artırılması, bu hususta kurumlar arası diyalogun geliştirilmesi

Strateji 2: Üniversite-sanayi iş birliğinin artırılması

Strateji 3: Üniversitelerin yerel yönetimler ve STK'lar ile ortak sosyal projeler geliştirmesi

Strateji 4: Üniversite tarafından engelli bireylere yönelik farkındalık eğitimleri verilmesi ve yaygınlaştırılması

Strateji 5: Üniversite tarafından ilk yardım ve afet hususunda eğitimler düzenlenmesi

Öncelik 4: Kırsal Kalkınma

Strateji 1: Hayat boyu öğrenme çerçevesinde üniversite, İŞKUR ve meslek odalarının katılımı ile kırsal kesimde tarımla uğraşanlara bilinçlendirme eğitimleri yapılması ve bu sayede üretim imkânlarının artırılması (organik tarım, ilaçlama, nadas, ürün çeşitlendirme. vb.)

Strateji 2: Kırsalda yaşayan kişilere yönelik devlet tarafından sosyal güvence teşviklerinin sağlanması

Strateji 3: Şehir merkezinde sadece köylülerin satış yapabileceği köy pazarlarının açılması

Strateji 4: Köy turizminin geliştirilmesi

Strateji 5: Organik tarım konusunda köylülerin bilinçlendirilmesi ve desteklenmesi

Strateji 6: Köylerin yeniden yapılanmasının sağlanması ve cazibe merkezi haline getirilmesi

Strateji 7: Büyükşehir yasası kapsamında verilen desteklerin takip edilmesi

Strateji 8: Su havzalarında kirliliğin azaltılması hususunda çalışma yapılması

Strateji 9: Damla sulamanın desteklenmesi ve teşvik edilmesi

Strateji 10: Modern tarım uygulamalarına yönelik eğitim verilmesi

Strateji 11: Kurumlar tarafından verilen destek ve hizmetlerin vatandaşlara bildirilmesi/duyurulması ve denetimlerinin yapılması

Öncelik 5: Kentsel Yönetişim

Strateji 1: Kamu-özel-sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon ve iş birliği sağlanması

Strateji 2: Kent ile ilgili büyük projelerin hazırlanmasında meslek odalarının, stkların ve vatandaşların görüşlerinin alınması "Kent Hakkı".

Strateji 3: Karar alma süreçlerinde mahalli idarelerin görüşlerinin alınması

Tematik Alan 2. Dezavantajlı Gruplar için Sosyal Altyapı

Öncelik 1. Engellilere yönelik bakım ve iyileştirme hizmetlerinin geliştirilmesi

Strateji 1. Engelliliğin önlenmesine hizmet eden, sosyal bilincin artırılmasına yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi

Strateji 2. Engelliliğin tanımlanması ve bu konuda ailenin bilinçlendirilmesi

Strateji 3. Engelliler için yerinde rehabilitasyon hizmetlerinin geliştirilmesi (aileye ve engellilere yönelik)

Strateji 4. Özel eğitim, rehberlik ve danışma hizmetlerinde fiziksel kapasitenin geliştirilmesi ve eğitimciler açısından insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi

Strateji 5. Engellilerin sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda, uygun bir şekilde istihdam edilmelerini kolaylaştırılacak mesleki eğitimlerin geliştirilmesi

Strateji 6. İşletmelerin ve kamu binalarının engellilerin erişimine uygun hale getirilmesi

Strateji 7. Ulaşım altyapısının engellilere uygun hale getirilmesi ve engelli ulaşım araçlarının artırılması

Strateji 8. Engellilere yönelik sosyal ve kültürel etkinliklere erişiminin artırılması

Öncelik 2. Diğer (Yaşlılar, çocuklar, gençler kadınlar vb.) dezavantajlı gruplara yönelik altyapının geliştirilmesi

Strateji 1. Afet-Acil durumlara yönelik altyapının geliştirilmesi.

Strateji 2. Yaşlı bakım hizmetlerine yönelik hizmet modellerinin geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve kapasitenin artırılması

Strateji 3. Gençlere yönelik farklı alanlarda (girişimcilik, ilkyardım ve spor) kampların oluşturulması ve yaygınlaştırılması

Strateji 4. Suça sürüklenmiş, madde bağımlısı çocuklara yönelik hizmet merkezlerinin ve faaliyetlerin artırılması, ihtiyaç olan yerel bölgelerde (mahallelerde) konumlandırılması, kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması

Strateji 5. Çocuk hizmetlerinde STK'ların gönüllülük esası ile kamu kurumlarının kaynaklarının birleştirilmesi

Strateji 6. Gençlik hizmetlerine yönelik spor altyapısının geliştirilmesi

Strateji 7. Şehir kadın rehberi, engelli rehberi, yabancı rehberi, göçle gelen, gençlik rehberi gibi tanıtım ve destek araçlarının geliştirilmesi

Strateji 8. Toplanma merkezi alt yapısının oluşturulması

Strateji 9. Sosyal kalkınma alanında şehir düzeyinde çoklu ortaklıkların geliştirilmesi

Strateji 9. İlk yardım eğitim merkezlerinin ayrı ayrı (çocuk-yaşlı-kadın için) oluşturulması

Öncelik 3. Göçle gelen nüfusa yönelik politikaların geliştirilmesi

Strateji 1. Göçle gelen öğrenci ya da diğer gruplara yönelik şehir danışma merkezi kurulması

Strateji 2. Sosyal dışlanma yaşayan özel gruplara (romanlar vb.) çocukluk ve gençlik düzeyinde sosyal hizmet modellerinin geliştirilmesi (yerinde hizmet, odaklı hizmet)

Strateji 3. Bu gruplara yönelik farklı istihdam modellerinin oluşturulması (part time, parça başı işler vb.)

Strateji 4. Evlenme çağındaki gençlere yönelik farkındalık eğitimleri düzenlenmesi (evlilik okulu vb. gibi)

Değerlendirme

2014-2023 TR41 Bölge Planı hazırlık sürecinde oluşturulan özel ihtisas komisyonu toplantıları kapsamında yapılan Eskişehir Sosyal Yapı özel ihtisas komisyonu toplantısında ilde sosyal yapıya dair öne çıkan temel eğilimler, üstünlük ve zayıflıklar, öncelik ve stratejiler katılımcı bir şekilde, her kurumdan ilgili kişilerin görüşleri etrafında şekillendirilmiştir. Şekillenen bu öncelik, amaç ve stratejiler bağlamında ortaya konan görüşlerin bölge planına kritik düzeyde altlık oluşturması planlanmaktadır. Bu tür çalışmaların, görüş ve önerilerin bölge gelişimi açısından son derece önemli olması dolayısı ile önümüzdeki dönemlerde de benzer çalışmaların ajans tarafından yürütülmesi hedeflenmektedir.

Ek-1. Katılımcı Listesi

Aşağıda isimleri belirtilen sektör temsilcileri Özel İhtisas Komisyonu Üyesi sıfatıyla toplantıya katılarak görüş, tespit ve önerileriyle komisyon çalışmasına katkıda bulunmuşlardır. Toplantıda Eskişehir ili sosyal yapısında eğilimler, tespit edilen güçlü ve zayıf yönler, fırsat ve tehditler ile öncelik ve stratejiler Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı tarafından kaydedilip derlenmiş olup ifadelerin içeriği katılımcıların bakış açısını yansıtmaktadır.

Katılımcı Adı	Katılımcı Soyadı	Kurum
Mehmet	Arslan	Eskişehir Sosyal Etütler ve Proje Müdürlüğü
Seçil	Bilgin	Eskişehir İl Sağlık Müdürlüğü
Ekrem	Birsen	Eskişehir Esnaf ve Sanatkâr Odaları Birliği
Ceyda	Can	TEGV Eskişehir Şubesi
Emin	Can	Eskişehir Çevre Sağlık İzcilik Gençlik ve Spor Kulübü Derneği
Salih Cemal	Dilek	Eskişehir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü
Serpil	Erçalışkan	Eskişehir Odunpazarı Halk Eğitim Merkezi Müdürlükleri
Oğuz	Eyidoğan	Eskişehir İl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürlüğü
Doç Dr. M. Cem	Girgin	Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu
Rifat	Günday	Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Uğur	Işık	Eskişehir Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği
Muhsin	Işık	Eskişehir Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü
Orhan	Köseoğlu	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı
Mithat	Mutu	Eskişehir Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü
Yrd. Doç. Dr. Serhat	Odluyurt	Anadolu Üniversitesi Engelliler Araştırma Birimi
Zeki	Özbek	Eskişehir Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü
Adem	Özer	Eskişehir Girişimci Sanayiciler ve İşadamları Derneği (EGSİAD)
Enis Kazım	Sezgin	Eskişehir İl Sağlık Müdürlüğü
Nadir	Suğur	Eskişehir Kent Konseyi
Yrd. Doç. Dr. Zerrin	Sungur	Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
J. Nur	Süllü	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı
Sevgi	Şener	Türkiye Yardımsevenler Derneği Eskişehir Şubesi
Ceylan	Yavuz	Eskişehir Tepebaşı Halk Eğitim Merkezi Müdürlükleri
Cafer	Yıldırım	Eskişehir Kızılay Şubesi

Not: Katılımcılar soyadına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.